Dnro 405/00.024/2015

114§ LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖLLE KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITTÄMISESTÄ

Kh dnro 405/2015 (00.024)
KH 25.5.2015 / § 114

Kansliapäällikkö Riitta Simonen p. 040 8473626

Oikeusministeriö on pyytänyt Hyvinkään kaupungin lausuntoa oikeusministeriön työryhmän mietinnöstä ”Käräjäoikeusverkoston kehittäminen”. Lausuntoa pyydetään 31.5.2015 mennessä.

Oikeusministeriö asetti 28.10.2014 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus käräjäoikeusverkoston jatkokehittämiseksi. Työryhmä on arvioinut käräjäoikeusverkostoa kokonaisuutena. Työryhmä ehdottaa muutoksia lähes kaikkien käräjäoikeuksien tuomiopiireihin tai toimipaikkoihin.

Uudistuksen tavoitteena on ollut vahvistaa käräjäoikeuksia muodostamalla hallinnollisesti suurempia yksiköitä, jotta työmäärä ja resurssit voidaan jakaa nykyistä tehokkaammin ja tasaisemmin.

Työryhmä on päätynyt esittämään kahta erilaista mallia käräjäoikeusverkoston jatkokehittämiseksi. Ensimmäisen esitetyn mallin mukaan käräjäoikeuksia olisi 17 ja toisen mallin mukaan 14. Ensimmäisessä mallissa lähtökohtana on ollut asia- ja henkilöstömäärältään pienimpien käräjäoikeuksien yhdistäminen. Toinen malli vastaa pitkälti poliisin ja syyttäjän toimialueita. Molemmat esitetyt mallit noudattavat maakuntajakoa. Työryhmä ei ole asettanut malleja etusijajärjestykseen.

Työryhmä ehdottaa, että käräjäoikeuksien toimipaikkojen lukumäärää vähennetään nykyisestä 57 toimipaikasta 33 toimipaikkaan. Toimipaikkojen sijainnit olisivat samat molemmissa esitetyissä malleissa. Erona olisi hallinnollisten kanslioiden ja laamannien määrä. Käräjäoikeuksilla olisi 17 tai 14 hallinnollisen kanslian lisäksi 7 tai 10 muuta kansliaa. Istuntopaikkoja olisi lisäksi 9 paikkakunnalla. Kanslioiden ja istuntopaikkojen sijaintipaikat olisivat samat riippumatta siitä, kumpi malleista valitaan.

Nykyiseen Hyvinkään käräjäoikeuden toimialueeseen kuuluvat Hyvinkään ja Riihimäen kaupungit sekä Hausjärven, Lopen ja Nurmijärven kunnat. Hyvinkään käräjäoikeus kuuluu Helsingin hovioikeuden tuomiopiiriin. Hyvinkää ja Nurmijärvi kuuluvat Uudenmaan maakuntaan ja Riihimäki, Hausjärvi ja Loppi Kanta-Hämeen maakuntaan.

Ehdotuksen mukaan Etelä-Suomessa noudatettaisiin Uudenmaan ja Kanta-Hämeen maakuntien välistä aluejakoa. Kummassakin ehdotetussa mallissa nykyisestä Hyvinkään käräjäoikeuden tuomiopiiristä Hausjärvi, Loppi ja Riihimäki kuuluisivat muodostettavaan Hämeen käräjäoikeuteen, Nurmijärvi ja Hyvinkään muodostettavaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeuteen.

Kummassakin työryhmän ehdottamassa mallissa Hyvinkään käräjäoikeuden tuomiopiirin eteläiset kunnat (Hyvinkää ja Nurmijärvi) ja Itä-Uudenmaan, Tuusulan ja Vantaan käräjäoikeudet yhdistettäisiin uudeksi Itä-Uudenmaan käräjäoikeudeksi. Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden hallinnollinen kanslia olisi Vantaalla ja kanslia Hyvinkäällä. Hallinnollisella kanslialla tarkoitettaan esityksessä käräjäoikeuden päätoimipaikkaa, jossa on sijoitettuna sekä tuomareita että muuta henkilöstöä. Laamanni työskentelee päätoimipisteessä. Kanslioissa puolestaan on asiakaspalvelupiste ja istuntopaikka sekä osa henkilöstöä.

Hyvinkään kaupungin lausunto

Hyvinkään kaupunki suhtautuu periaatteessa myönteisesti kehittämishankkeisiin, joissa valtionhallinnon toimintoja kehitetään niin, että kehitystyön myötä asiakaspalvelua parannetaan, toimintamalleja yhdenmukaistetaan ja kustannuksia säästetään.

On kuitenkin huomioitava, että kuten raportistakin ilmenee, on valtionhallinnossa tällä hetkellä vireillä useita hankkeita, jotka tulevat vaikuttamaan myös käräjäoikeuksien toimintaan. Hyvinkään kaupunginhallitus toteaakin, että käräjäoikeuksien uudistamissuunnitelmia tai muutoksia tulisi arvioida osana valtionhallinnon laajempia muutoshankkeita. On tärkeää, että muutokset suunnitellaan ja toteutetaan kokonaisuutena, jotta saavutetaan paras mahdollinen lopputulos.

Hyvinkään kaupunginhallitus toteaa nykyisen, asukaspohjaltaan n 135 000 asukkaan kunnista muodostuvan Hyvinkää käräjäoikeuden olevan toimiva ja kustannustehokas kokonaisuus, jonka purkamista tulisi harkita vain erittäin perustelluista syistä. Maakuntaraja tai pääosin aluesuunnitteluun ja alueiden kehittämiseen suuntautuneiden liittojen toiminta ei voi käräjäoikeuden toiminta-alueita harkittaessa muodostua päätöksenteon pääasialliseksi perusteeksi. On lisäksi huomattava, että uudistuksen myötä pienimmät muodostettavat käräjäoikeudet (esim. Etelä-Savon käräjäoikeus) olisivat asukaspohjaltaan ja käsiteltävien asioiden määrältään vain hieman suurempia kuin Hyvinkään käräjäoikeus nykyisellään.

Yhdistymisen myötä muodostuvan Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden asukaspohja olisi 535 185 asukasta ja se olisi väestöpohjaltaan maan toiseksi suurin. Mikäli Hausjärvi, Loppi ja Riihimäki jäisivät Hyvinkään käräjäoikeuden tuomiopiiriin, olisi muodostettavan Hämeen käräjäoikeuden asukaspohja edelleen n 330 000 asukasta. Näin ollen Hyvinkään käräjäoikeuden säilyminen nykyisellään ei vaarantaisi keskittämisestä saatavia hyötyä Hämeen käräjäoikeuden osalta, mutta todennäköisesti helpottaisi Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden toimintaa muodostettavan käräjäoikeuden asukaspohjan pienentyessä n. 90 000 asukkaalla. Uudistuksella saavutettaisiin tässäkin vaihtoehdossa keskittämisen hyödyt, mutta mahdollisesti vältettäisiin liian suuren väestöpohjan mukanaan tuomat haasteet Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa.

Mikäli käräjäoikeuksia kuitenkin esitetään yhdistettävän, Hyvinkään kaupunginhallitus pitää perusteltuna mallia, jossa nykyisistä Hyvinkään ja Tuusulan käräjäoikeuksista niihin kuuluvine kuntineen tulisi muodostaa uusi Keski-Uudenmaan käräjäoikeus, jonka kanslian sijaintipaikkakunta olisi Hyvinkää. Tätä mallia myös työryhmän jäsen Ahti Penttinen on eriävässä mielipiteessään esittänyt.

Tuomiolaitoksen toiminnassa ei maakuntaraja ole erityisen merkittävä ja työryhmän esityksessäkin maakuntarajoista voidaan perustellusta syystä poiketa. Hyvinkään käräjäoikeus toimii jo nykyisellään kahden maakunnan alueella, joten nykyisen toimivan toiminnan jatkaminen lienee peruste, jolla maakuntarajat voidaan ylittää. Uuden Hyvinkään ja Tuusulan käräjäoikeuksista perustettavan Keski-Uudenmaan käräjäoikeuden väestöpohja olisi n. 275 000 asukasta. Keski-Uudenmaan käräjäoikeuden kansliatoimintojen ja istuntojen järjestäminen Hyvinkään käräjäoikeuden vuonna 2013 uudistetussa, asianmukaisessa ja turvallisessa toimitiloissa olisi ongelmatonta. Tuusulan käräjäoikeuden henkilöstö on sijoitettavissa uudistettuihin tiloihin. Vantaan käräjäoikeus ja nykyinen Itä-Uudenmaan käräjäoikeus voisivat muodostaa uuden Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden, jonka väestöpohja olisi n. 310 000 henkilöä, joka sekin olisi keskimääräistä käräjäoikeuksien väestömäärää suurempi.

Yhteenveto

Hyvinkään kaupunginhallitus esittää ensisijaisesti, että nykyinen Hyvinkään käräjäoikeuden tuomiopiiri säilytettäisiin muuttumattomana. Toissijaisesti Hyvinkään kaupunginhallitus esittää, että Hyvinkään käräjäoikeus ja Tuusulan käräjäoikeus yhdistettäisiin Keski-Uudenmaan käräjäoikeudeksi, jonka hallinnollinen kanslia on Hyvinkäällä.

Hyvinkään kaupunki pitää tärkeänä, että riippumatta siitä, toteutetaanko uudistus 17 tai 14 käräjäoikeuden mallin mukaisena, Hyvinkäällä säilytetään käräjäoikeuden toimipiste asiakaspalvelutiloineen ja istuntopaikkoineen sekä riittävine henkilöstöineen. Huomioiden Hyvinkään käräjäoikeuden uudistetut ja asianmukaiset toimitilat ja hyvä logistinen sijainti Hyvinkään kaupunginhallitus katsoo, että Hyvinkäällä tulee kaikissa ratkaisussa säilyttää käräjäoikeuden hallinnollinen kanslia ja istuntopaikka.

Liitteet
Oikeusministeriön lausuntopyyntö 8.4.2015
Työryhmän mietintö oheismateriaalina

Esitys KJ

Kaupunginhallitus päättää antaa Oikeusministerille edellä esitetyn lausunnon käräjäoikeusverkoston kehittämisestä.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Täytäntöönpano
oikeusministerio(at)om.fi
jennimari.huovinen(at)om.fi

Otteen oikeaksi todistaa
Hyvinkäällä 27.2.2017

Riitta Simonen
pöytäkirjanpitäjä